

Současné Pedagogické muzeum J. A. Komenského v Praze patří mezi nejstarší muzea v České republice. Jeho více než stoletou historií provázelo několik zlomových mezníků v celé jeho existenci.

Na počátku snah o jeho založení registrujeme učitele obecných a měšťanských škol usilujících o vznik instituce uchovávající a dokumentující historické tradice českého školství a pedagogiky. Od osmdesátých let 19. století se zasazovali učitelé o vznik instituce, která by uchovávala myšlenkové dědictví J. A. Komenského. V souvislosti s blízkými se oslavami 300. výročí narození Komenského inicioval Josef Klika vznik Muzea Komenského na schůzi literárního odboru v roce 1890. Sbirka byla s úspěchem prezentována na Jubilejní výstavě v roce 1891, v Muzeu hlavního města Prahy v roce 1892 i na Národopisné výstavě československé v roce 1895. Poté přešlo Muzeum Komenského do sbírkového fondu Státní výstavy školské, kde mělo setrvat do té doby, než bude v Praze založeno pedagogické muzeum. V roce 1916 bylo nové založené Pedagogické muzeum Komenského slavnostně otevřeno. Ve shodě s prvním zakladatelem Muzea Komenského přešla tato sbírka spolu se sbírkou Slavin pod správu Pedagogického muzea Komenského. Po krátkém období let 1919-1925, kdy některé kompetence muzea převzal Pedagogický ústav Komenského, je ústav a spolu s ním i muzeum zrušeno. Teprve v souvislosti s potřebou mezinárodní komunikace v oblasti pedagogiky vyvstává po druhé světové válce opět nutnost po obnovení činnosti Pedagogického muzea. Impulsem k jeho znovuobnovení se v roce 1957 stalo 300. výročí uveřejnění Komenského díla *Opera didactica omnia*.

Od roku 1991 je Pedagogické muzeum J. A. Komenského státním rezortním muzeem Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Je významným badatelským a dokumentačním centrem orientovaným na dějiny českého školství, pedagogiky, učitelství a vzdělanosti v návaznosti na život, dílo a odkaz Jana Amose Komenského.